

2014-01-22

Ekonomi och Styrning
Lena Langlet

Rikspolisstyrelsen
Samtliga partisekreterare

Dialog om hantering av arbetsmiljöansvar vid hot och våld mot förtroendevalda

Sveriges Kommuner och Landsting inbjuder er till en dialog om hur SKL, partierna och Rikspolisstyrelsen tillsammans kan förtydliga arbetsmiljöansvar och hantering av hot och våld mot förtroendevalda.

SKL har genomfört en undersökning av kommuner och landstings arbete för att hantera hot och våld mot förtroendevalda. I undersökningen intervjuades förtroendevalda, säkerhetschefer, brottsförebyggare och poliser. Undersökningens resultat redovisas i bilaga 1.

Ett av de viktigaste områdena som kom fram i intervjuerna var att den rättsliga regleringen av arbetsmiljöansvaret vid hot och våld mot förtroendevalda är oklar. Härmed blir även samarbetet mellan kommunen/landstinget, de lokala partierna och polisen oklart. SKL ser därför ett behov av att på nationell nivå föra en dialog med er, för att gemensamt forma en överenskommelse hur vi kan stödja de lokala aktörerna i deras samverkan för att förbättra villkoren för de förtroendevalda.

De förtroendevalda i kommuner och landsting utgör ett viktigt fundament för den lokala demokratin och behöver allt stöd de kan få om de utsätts för hot, trakasserier eller våld för att de utövar sitt uppdrag. Vi hoppas ni vill delta i dialogen för att komma fram till lösningar för att erbjuda de förtroendevalda detta stöd.

Vi ber er därför återkomma med bekräftelse på om ni är intresserade av att delta i dialog om arbetsmiljöansvar och hantering av hot och våld mot förtroendevalda. Vi avser att därefter återkomma med inbjudan med datum för ett första möte.

Vid intresse för att delta i dialogen vänligen meddela detta till lena.langlet@skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande

Undersökning av hantering av hot och våld mot förtroendevalda

Justitiedepartementet har gett Brå i uppdrag att undersöka omfattningen av hot och våld mot förtroendevalda. Denna studie genomfördes 2012-2013 och omfattade en enkätundersökning som riktade sig till förtroendevalda i kommuner och landsting. Studien visar att 16 procent av de förtroendevalda har blivit hotade. I jämförelse med andra grupper är detta en hög siffra. I liknande undersökningar framkommer att hot och våld förekommer mot poliser med 8 procent (2005) och mot journalister med 6 procent (2009). Detta innebär att det finns risk för att förtroendevalda tvekar inför beslut, hoppar av uppdrag i förtid och till och med avstår från att ta uppdrag som förtroendevald.

Sveriges Kommuner och Landsting har under 2013 i samarbete med Justitiedepartementet tagit fram en skrift som kan ge stöd och kunskap till kommuner och landsting om hur de kan hantera hot och våld mot förtroendevalda.

Skriften omfattar bl a en kvantitativ undersökning av i vilken utsträckning kommuner och landsting har policy/riktlinjer för att förebygga hot och våld och hantera hot och våld när det förekommer. Dessutom ställs frågor om det har förekommit hot och våld mot förtroendevalda.

Till den kvantitativa undersökningen har det också genomförts intervjuer med strategiska personer i ett antal kommuner och ett landsting för att få en bild av hur de ser på hanteringen av hot och våld mot förtroendevalda.

Undersökningens resultat

Kvantitativa delen

Svarsfrekvensen var 75 procent vilket kan anses vara ett gott resultat, 214 kommuner svarade och 18 landsting. Enkäten har besvarat av säkerhetsansvarig eller motsvarande i kommuner och landsting

- En tredjedel 33 procent av de svarande uppger att det förekommit hot och våld under 2013. Bilden är densamma i både kommuner och landsting.
- 55 procent uppger att det förekommit hot och våld mot förtroendevalda 2012 och dess för innan. Det finns stora skillnader mellan kommuner och landsting. I 80 procent av landstingen uppges att våld och hot förekommit. Motsvarande siffra är i kommunerna 54 procent.
- 62 procent av de svarande uppger att det inte finns någon handlingsplan/policy för att förebygga hot och våld mot förtroendevalda.

När det gäller att ha handlingsplaner för detta är landstingen bättre rustade än kommunerna och 61 procent av landstingen säger sig ha handlingsplan för att förebygga hot och våld mot 36 procent av kommunerna

- 61 procent av de svarande uppger att de inte har någon handlingsplan/policy för hur de ska hantera hot och våld mot förtroendevalda när det sker. Även här har landstingen handlingsplaner i större utsträckning, 67 procent mot 37 procent av kommunerna.
- 45 procent av de som är säkerhetsansvariga i kommuner och landsting har haft sitt uppdrag kortare än tre år vilket innebär att de inte innehaft tjänsten under tidigare valår

Kvalitativa delen

Nyckelpersoner i åtta kommuner och ett landsting har intervjuats. Förtroendevalda, säkerhetsansvariga, brottsförebyggare, poliser i huvudsak.

Det framkommer tydligt att det finns en växande medvetenhet om förekomsten av hot och våld mot förtroendevalda och flera har genomfört aktiviteter för att få kunskap kring frågan.

Det framkommer ett antal problemområden som påverkar hur kommuner och landsting kan hantera frågan.

- Det är stora oklarheter om den rättsliga regleringen av arbetsmiljöansvaret vid hot och våld mot förtroendevalda. Det finns inget uttalat ansvar vilket gör att den enskilda förtroendevalda som blir utsatt för hot och våld inte har någon självklar part att vända sig till.
- Det är också oklart hur samarbetet ska se ut på lokal nivå mellan kommunen/landstinget, partierna och polisen för att förebygga hot och våld mot förtroendevalda.
- Den samverkan som finns i dag bygger på personliga kontakter och på grund av detta är det sårbart för förändringar
- Polisen saknar särskilda föreskrifter om hur de ska hantera hot och våld mot förtroendevalda. I intervjuerna framkom att polisanmälningar ofta avskrivs i princip direkt
- Okunskap hos förtroendevalda om vad som är brott i form av hot, trakasserier och våld vilket gör att man avstår från att anmäla
- Flera förtroendevalda menar att samhället och rättsväsendet sänder signaler om att "politiker får tåla mer än andra" i och med detta sker en normförskjutning som riskerar att skada demokratin
- Finns även en normalisering hos de förtroendevalde där de själva ger uttryck för att "lite får man tåla", vilket gör att man inte anmäler och i förlängningen kan det innebära en normförskjutning kring hot och våld för gemene man
- Flera förtroendevalde menar att det finns en latent rädsla som påverkar var och hur man rör sig